

૪૨૪૫

સી. એસ. આઈ. બેહેચરદાસ વિરુદ્ધ.

બનાવી પ્રસોદ કરનાર.

ખાસેટ. શીવલાલ ખુરાલ.

અમદાવાદ.

મુદ્રાતિ પ્રી. જ. એ. પ્રવર્તના પ્રેમમાં

શબ્દોદ્ભાવ બગાસમે છાપ્યો.

(પ્રથમવાર્ષિકના સર્વે હક કર્તાએ સ્વાધીન રાખ્યાં છે.)

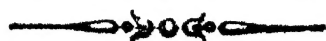
સંવત ૧૯૪૬.

સને ૧૯૯૦.

કિંમત એક આનો.

સી. એસ. આઈ,

બેહેચરદાસ વિરહ.

“સેર બજારે આ શું કર્યું, હારે વાળ્યો દુનિયાનો દાટ”

“લાજ લીધી લાખો લોકની, હારે ઉપજાવ્યો ઉચાટ”

એ રાગ.—રાગ પરજ.

અંબાઈદાસ કુળ ઉપજ્યા, સી એસ આઈ બેહેચરદાસ;

ઓનરેમલે અપની થકી, કિધો કૈલાસે નિવાસ. ટેક.

સર્વોપરી તે સ્વભાનારે, પુરા પુનેશ્રી કહેવાય;

સાયક તે લશ્કરી તાંણા, વડો વિરહ વરાણાય. અંબા. ૧

ગુખ કમળથી મલપતારે, કાઢ્યાં વિવેકી વેણુ;

બધી ઉમર બેચરભઈ, કદી કડવું ન કેણુ. અંબાઈદાસર

પ્રભાતે પરીશ્રમનુરે, ધડતા રાખીને ધ્યાન;

કરતા તે બહુ કોડથી, નહી ઉપાધી આન. અંબા. ૩

વિરહ સંતાપ. રાગ ઉપર પ્રમાણે.

અશુભ ખામર એ શેઠનીરે, મુણી કરે સંતાપ;

પરદેશીને વળી પુરજન, મૌઢો કરે પરીતાપ. અંબા. ૪

હાવા ઉદાર હવે થશેરે? ના ના નકી પ્રમાણુ;

શીર ધૂણાવે સંભારીને, ગદ ગદ કંઠે તે વાણુ. અંબા. ૫

(૨)

અમદાવાદ સુરતન વળીરે, મોઝ મું'બાઈના શેઠ;
વહું તે શેઠેર વેંટાદે, ચિન વિજાયત ઢેઠ. અંબા. ૬
મારવાડને વળી માળવેરે, મોટો દેશ મેવાડ;
સોરઠ દેશ સોહામગો, કછ ભુજ કાઠિયાવાડ. અંબા. ૭
દક્ષિણ દ્વારકાં દિલ્લીએરે, કાશી ને કેદાર;
સંતાપ કરે સૌ શ્રદ્ધીમાં, પદતાં આવે ન પાર. અંબા. ૮
પ્રત્ય સમયમાં પ્રાણીયેરે, અતિ અંતરે અકળાય;
તેમ સમાચાર સાંભળી, ઘણા ગુણીયત ગભરાય. અં. ૯
કડવાએ કરી કળકળીરે, ખરેખરી ખરતાળ;
મું'બાઈ અમદાવાદની મઢી, હોટે પડી હરતાળ. અં. ૧૦
સંવત ઓગણીસેં વળીરે, છકી છેતાળીસની સાત;
માગશર વઘ ત્રયોદશી, વિશ્વમાં થઈ વિકરાળ. અં. ૧૧
શોક કરે છે શેઠેરનારે, સાણા સાહેબ સહુ;
લોકોપકારી તે કામને, હાંરે સંભારીને બહુ. અંબા. ૧૨
અમલદારને વળી અધિપતિરે, સારો સરકારી સમાજ;
બેહેચરદાસ જેવા બને નહી, સૌ બોલે એકે અવાજ. ૧૩
નગરનાથી નૌતમ કરીરે, કીરતી કીતાબ બહુ;
સદાવરતને સખાવતો, પુણ્યનો પાર ન લહુ. અંબા. ૧૪
કેતું કઠણ હોય કાળજીરે, મનમાં ધારે જે ધીર;
વિલાપ વનિતાના સાંભળી, તનમાં લાગેછે તીર. અં. ૧૫

(૩)

પથથર તો ફાટી પડેરે, એવા વિવિધ વિલાપ;
કરૂણા ઉપજે મહુ કૂરને, સુણી સુંદરિયોનાસંતાપ. અં. ૧૬
વાળયું તે મનડુ વળે નહીરે, ધારી શકે ન ધીર;
ગુણ તમારા સાંભરી, નયણે આવેછે નીર. અંબા. ૧૭
સંભુ પ્રસાદજી શેઠનેરે, વિરહ પીડા જે થાય.
દલારીને દિલ તેમનાં, કોણ કરશેરે સાલ. અંબાધ. ૧૮
હાહાકાર હવો ધણેરે, શેઠેર અમદાવાદ માંય;
પયાણુ કર્યું પરબ્રહ્મમાં, તે વેળાએ ત્યાંય. અંબાધ. ૧૯
શોકનો સિંધુ રેલીઓરે, સઘળી સૃષ્ટીછે જ્યાંય;
દુઃખનો દાવાનળ બળે, સહુના હૃદય માંય. અંબા. ૨૦
કલેશ કરવો ઘટતો નથીરે, સધાર્યા મણેની સાથ;
કેમ કરી મન વાળીએ, હૈયું રહે ના હાથ. અંબા. ૨૧
લખતાં લેખણુ આવે નહીરે, કેઇ પેરે લખાય;
આંખેથી આંસુ ઝરે, કથન કેમ કથાય. અંબાનંદા. ૨૨
કાન કઠણ થયા ઘણારે, સાંભળી સહન તે થાય;
આંખ અતિશે કુમળી, તેણે જોયું ન જાય. અંબાધ. ૨૩
શીવો કહે એ શેઠનેરે, શંકર કરજ્યોરે સહાય;
જીવન મુક્ત મા જાણીને, આવ શિક્ત અંબાય. અં. ૨૪

ગુણ કથન.

(કયા ઇશકે પરીને મારા, મુજે છોડ ચલા બનખરા);
એ રાહ.

ગુણ હુવે જો ગુણેહખરા, ઓનરેબલ હિંદકા તારા. ૧.
કિહ અચળ ઉજવાળ કીરતી, જહાં તક સારી હે પીરશી;
ગયે ગરીબુ પાલનદારા, ઓનરેબલ હિંદકા તારા. ૧
કૌંન્સલમે મેખર કહાએ, સીએસઆઇ કીતાબ પાએ;
કીયા હિંદુસ્તાન ઉજારા, ઓનરેબલ હિંદકા તારા. ૨
ધન્ય બહેચરદાસ ગુન ખાની, સીધી સુધાસી ખાની;
દીય દિપ્તમાન દેદારા, ઓનરેબલ હિંદકા તારા. ૩
દંગ હોવે પુરૂષ નર નારી, દેખ દસરાકી અસવારી;
સંગ રથ અશ્વ અસ્વારા, ઓનરેબલ હિંદકા તારા. ૪
શીર છત્ર ચમર સો છાજે, મેનામાં બાહાદુર ખિરાજે;
સોહે શંભુપ્રસાદ સુત સારા, ઓનરેબલ હિંદકા તારા. ૫
શાંત સુભાવ મંગલ મુરતી, લગી પરીબ્રહ્મમાં મુરતી;
મુર બચન બદો ગંગ ધારા, ઓનરેલ હિંદકા તારા. ૬
સિકંચા રાયખડ મ્યાને, કીયા ખલક ખૂબ સો જાને;
આગે ફિરતા નદીકા આરા, ઓનરેબલ હિંદકા તારા. ૭
કામ કાપડકા નખસીદારે, વહાં નકિલે સુતકે તારે;
કીયા ગરીબુકા એ ગુખરા, ઓનરેબલ હિંદકા તારા. ૮

(૫)

સખ સમાજ ખુરશી આપે, ચેરમેનકે સ્થાનક થાપે.
 જની રૈયતકા ભવ પારા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા ૯
 ગુનીજન ગવૈયા આવે, નીત માછકે ગુન ગાવે;
 લઈ નરગાંસિરંગી ચીકારા, ઑનરેબલ હિંદકાતારા.૧૦
 મુખ દેખ જાવે ઉદાશી, પરમાર્થ પ્રભા પ્રકાશી.
 સમભાવ નેન નજરા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા. ૧૧
 છાંડ કપટ દંભ મોહમાયા, શુદ્ધચૈતન્યસો ધ્યાન લગાયા;
 જુઠાજની આ જગ પસારા, ઑનરેબલ હિંદકા તારા.૧૨
 “ઓધવછરે સંદેશોડા, કેહેજ્યો મથુરાં મોખર;”

એ રાગ. ગરબી.

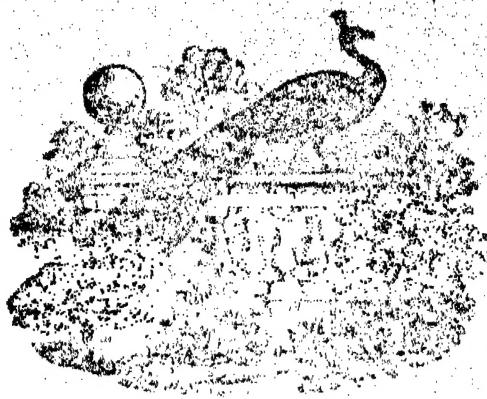
બેચરભાઈ બહુ ગુણે ભર્યા, બત્રિસ લક્ષણે ભરપુર;
 દાન દયાર્થીરે દીપતા, નારાયણનુરે નુર. ટેક.
 મંજુલ મુખ વિકાસતું, શરદ પુનમ ચંદ;
 અધર પ્રવાલની હલમાં, કરતા હાસરે મંદ. બેચરભાઈ૧
 ધરમનીરે ધજ ધરી, માના મંદીર માંય,
 સદાવ્રત તેમાં શોભતું, પાઠશાળા છે ત્યાંય. બેચર.૨
 અતિથીને ત્યાં આપતા, સીધુ સરપણ સમેત;
 અવાસમાંરે ઉતારતા, પુરણ આણીરે હેત.બેહેચર.૩
 પાઠશાળે પોતે રાખતા, સુકદેવ જેવા મુન્ય;
 તે શાસ્ત્રી શીખ્યને ભણાવતા, વેદ કેરી ધુન્ય. બેચ.૪

શોભાયમાન સારી કરી, હવેલીની હરોળ;
 અચળ નામ ધરી આપનું, વસાવિ પોતાની પોળ. અ
 સમીપમાં શંભૂપ્રસાદની, શોભે સારી તે ઓળ.
 છટ્ટાદાર તે છાજતી, વસ્તી કરેરે કલોલ. બેહેચર. ૬
 દીલી દરવાજે દીપનો, બંગલો શોભાયમાન;
 દિવો મેમાનને કારણે, ઉતારવા રાજ રાજન. બે. ૭
 બાદી મેરાખને બારાંગે, ખીલાવી ખુબ બાગ;
 ક્યારી રચાવી કુસુમની, ફળીત વૃક્ષનો નહિ તાગ. બે. ૮
 કોટ કહેરા કોણમંગો, તેમાં ન મળેરે ભુલ;
 અંગ્રે તેની આપનું, જૌર ગુલાબીરે પુલ. બેહેચર. ૯
 ઇસ્પીતાળ સ્વહસ્તે કરી, યાગા ખરચીને દામ;
 રોગિયા રોગ વિદારીને, વળની પામે વિરામ. બે. ૧૦
 મહાલક્ષ્મીબાનું મહિ વિષે, અચળ રાખવા નામ;
 સ્ત્રીઓને સાફ કર્યો, ભાણવાનોરે મુકામ. બેહેચર. ૧૧
 ખડપામાં ખડકનાથના, ખીજે રચીયો ત્યાં બાગ;
 પુલ ફળ અતિ ઉતરે, સાબ્ર તીરે મહાભાગ. બેહે. ૧૨
 હવા ખાવાને કારણે, બંગલો બાંધ્યો ત્યાં એક;
 મિલિટી મેજરસાથે બહુ, બોલ ચાલનો નેક. બે. ૧૩
 દુધેશ્વરનાં દેહેરાં તણા, કર્યો સુધારો બહુ;
 લાખો રૂપેયા ખરચીને, સોચ કરાવ્યાં સહુ. બે. ૧૪

એજ સ્થળે પોતા તણું, કર્યું દેહેડું અમુલ્ય;
 શંકરનુરે સોહામણું, કારમું કૈલાસ તુલ્ય. બેહે. ૧૫
 ઘેંગી ધર્મશાળા કરી, મહાં કામથી મજબુત;
 સાબ્ર તીરે તે શોભતું, ઉજવળ અદ્ભુત. બેહે. ૧૬
 કાળુપર દરવાજા કને, ધવળ ધર્મશાળાનો ધામ.
 કર્યો તે બહુ કોટથી, વટેમાર્ગનો વિશ્રામ. બેહે. ૧૭
 રાયખડમાં રૂંડો કર્યો, સાંચો સાબર તીર;
 ઊંચી ચુમની આપતી, નીચે નૌતમ અંજીર. બે. ૧૮
 વણાય ત્યાં બહુ વેગથી, રૂંડ સુતર સાફ થાય;
 માદરખાટને ધોતીઆં, દેશ પરદેશે જાય. બેહે. ૧૯
 લાયક જનને લાભનું, ગરિબોનું ગુજરાન;
 કામ કરાવ્યું એ કારમું, બહાદુર બુદ્ધિનિધાન. બે. ૨૦
 પાટણવાડમાં પ્રૌઢ છે, ઉજવળ હુંઝારે ગામ;
 કડવા રહે ત્યાં કોઇમણા, અવિચળ ઉમીઆનો ધામ. ૨૧
 નોખત ગહગહ ગરગડે, સારો શ્રાણાઈનો સોર;
 ઉંચુતે દેવળ આપતું, ઉપર બોલેરે મોર. બેહે. ૨૨
 માનસરોવરનું મંડાવિયું, દરવા અવિચળ કામ;
 સર્વોપરિ થઈ સર્વમાં, સુધરાવ્યું તમામ. બેહે. ૨૩
 ત્યાંથી વધાવો વિવાહ તણા, આવે આપને ધેર;
 સમા વચે તીલક કરી, પટે લગનની પેર. બેહે. ૨૪

તુરત તોરણ બાંધવા, અસારવાર ગામ;
 વરઘોડા રૂડા ચઢાવીને, જતા કરી ધુમધામ. બેહે. ૨૫
 ત્યાં ગોળનું ગાદું લુંટાવતા, માની મંગલ મુલ;
 સર્વ સજ્જનને આપતા, પાન સોપારીને ફૂલ. બે. ૨૬
 ગવર્નર ઈનકૌન્સિલમાં, ખૂબ ખુરશી નંખાય;
 પોતાના પરવર્યા પછી, કાયદા કાનુન લખાય. બે. ૨૮
 ઉપમા તે હિંદુસ્તાનના, ઉજળા તારાની જેહ;
 મનોહર જાણી માહારાણીએ, આપી ઉજ્જવળ એહ. ૨૯
 ડાહ્યામાં કમિશનર થઈ, લોક લાભમાં ઉતરો;
 એવાં કામ અતિ કઠી, તેણે કરી નવિસરો. બેહે. ૩૦
 દુકાનો દેશ વિદેશમાં, વિસાવત લુંટી શકરાય;
 વેપાર વહેરો ચાલતો, કોથી નબંધ કળાય. બેહે. ૩૧
 તેનું કામ ચલાવતા, પુદ્ગમાન બલાર્ખીરેદાસ;
 માતખર તેમને માનતા, વડો રાખી વિશ્વાસ. બે. ૩૨
 શંભૂપ્રસાદશેઠ શાખાશહે, ખરચમાં ખરચી બહુ દામ;
 દેશ વિદેશ કરી નામના, રાખ્યું રાવખાલાદુરનું નામ. ૩૩
 જગપ્રસીદ્ધ જમનાદાસના, સપુત ડાહ્યારેભાઈ;
 ખરચ કરાવ્યું બહુ ખાંતથી, પોતે પાસે રહી. બે. ૩૪
 શીવોકહે સુખીરાખજે, શંભુ તમને હરરોજ;
 નવનિદ્ધરિદ્ધ સિધે બાર્યા, માણજ્યો શુભ મોજ. બે. ૩૫
 કહતા પાદશાહના મોરડા મોરના મથાળાવાળા વાંચો.

સોરઠના પેટેલા ચરણને પછાડી કર્યે દુહો થાય.
સોરઠા.

શેઠ શંભુભસાદ, મુલક મસાદિ મેદની;
મૌઢો કરી મસાદ, જમાદયા જુગલે કરી. ૧
શેઠાંનો શિરપાવ, પાવડિયાનો પાર નહિ;
દૂલા દિલ ઉમરાવ, બંચાવિ બહાદુર નરા ૨
અમૃત ટીંપુ એક, શાંતિ કરે સૌ જવને;
ઝાંઝવાં જળા અનેક, તૃપા તેથી છિપે નહી. ૩

આ ચોપડી તથા ધર્મચૂરણ મહારાજ શ્રીમાળિકજીના
વિરહ વર્ણનની અને આપત સંપત્તી, સુરતની બચકર
આમના હેવાલની સર્વ ચોપડીઓ નાંચે સહી કરનાર
કર્તાને ત્યાંથી રોકડી કીમતે નજર મળેની પ્રીમત સરખાંછિ.

બારોટ શિવલાલખુશાસ.

કેશાણું ખતડીયામાં દેસાઈની મોળ.

